

A „Mikepércs IV. homok” védőnevű bányatalek engedélyezéséhez készített Natura 2000 hatásbecslés

HUHN20018 „Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1. Azonosító adatok

1.1. A terv készítőjének, illetve a beruházónak a neve, címe, elérhetősége

1.2. A felmérésben részt vevő személyek, szervezetek neve, címe, elérhetősége, szakmai referenciáinak leírása

Természetvédelmi szakértő: Ilonczai Zoltán

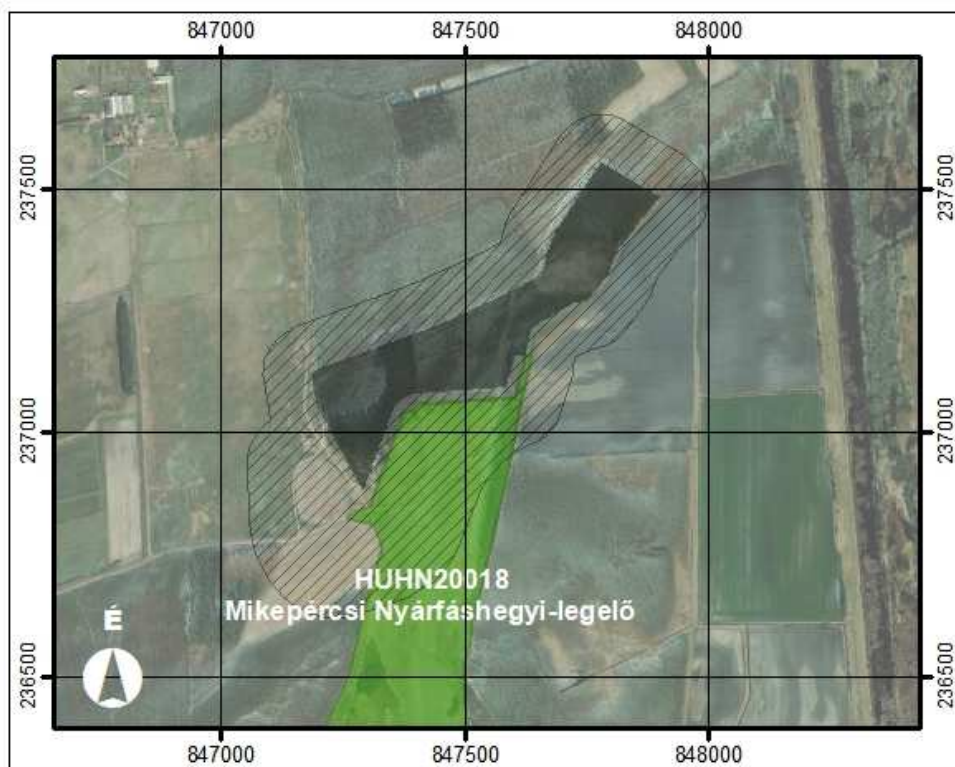
Szakértői engedély száma és minősítése: SZ-042/2013. SZTV-Élővilágvédelem

2. Az érintett Natura 2000 terület

2.1. A Natura 2000 terület neve és kódja, amelyre a terv vagy a beruházás várhatóan hatással van

A terület neve és státusza: HUHN20018 „Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. Területe: 229,16 ha

A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtel a tervezett bányatelek közvetve határos, igénybevétele nem valósul meg. A bányatelek a közösségi jelentőségű területtel határosan úgy lett kialakítva, hogy egy 25 méter széles védősáv maradjon, amely erdősült.

M 1 : 20 000

1. térkép: A hatásterület és a HUHN20018 „Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület elhelyezkedése.

Általános célkitűzések:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok és végrehajtandó intézkedések:

A gyepek jelenlegi (helyenként a jelenleginél jobb) állapotának fenntartását célzó legeltetési rendszer kidolgozása, a kaszálás háttérbe szorításával. A fő cél a területen található ürge (*Spermophilus citellus*) és a jellemző homoki gyeptársulások fennmaradásának biztosítása;

A gyepek károsító tevékenységek (homokbányászat, beszántás, gépjárműves közlekedés) visszaszorítása, megakadályozása a terület fokozott ellenőrzésével;

Bolygatott területek gyomirtó kaszálása, irányított égetése;

Inváziós, illetve tájidegen fa- és cserjefajok folyamatos visszaszorítása, a nem őshonos fafajú, tervezett erdőkben fafajcsere, őshonos, a tájra, és élőhelyekre természetesen jellemző fajokra;

Belvízlevezető csatornák-árkok wetland típusú szikes élőhelyeket lecsapoló hatásának lehetőség szerint megszüntetése, mérséklése.

Forrás: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUHN20018&release=10>

2.2. Azoknak a közösségi jelentőségű fajoknak a felsorolása, amelyeknek valamely állományára vagy természetvédelmi helyzetére a Natura 2000 területen hatással lehet a beruházás.

HUHN20018 „Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület jelölő élőhelyei és fajai.

1. táblázat: Jelölő élőhelyek.

Kód	Élőhely neve	Kritérium
1530	* Pannon szikes sztyeppék és mocsarak	C
6260	* Pannon homoki gyepek	C
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	C

2. táblázat: Jelölő fajok.

Kód	Fajnév	Populáció méret		Kritérium
		min.	max.	
1188	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	-	-	C
4081	kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	5000	10000	C
1060	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	-	-	B

1335	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	1500	6000	B
------	---------------------------------------	------	------	---

Megjegyzés: a Kritérium oszlopban D jelű élőhely/fajok a területen előforduló jelölő élőhelyek/fajok, de kiterjedésük/populációméretük nem éri el a jelöléshez szükséges minimális nagyságot.

3. A terv vagy beruházás

3.1. A Natura 2000 területre hatással lévő terv vagy beruházás bemutatása, céljának meghatározása, élővilágvédelmi szempontból fontos műszaki paraméterek leírása

A tervezett beruházás tárgya a „Mikepércs IV. homok” védőnevű bányatelek területén folytatandó ásványi nyersanyag kitermelés.

3.2. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, az általa és csatlakozó létesítménye által igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása.

A tevékenység a „Mikepércs IV. homok” védőnevű bányatelek területén belül valósul meg. Csatlakozó létesítmény nem lesz.

3.3. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása

A kivitelezés ideje és várható időtartama:

Átmeneti hatásnak tekinthetjük a fokozott emberi jelenlétet, az intenzívebb zaj-, porterhelést, a gépjárművek megjelenését. Ebben az időszakban egyes fajok megtelepedésének esélye korlátozott, nem megfelelő időben történő esetleges fakivágás, vagy cserjeirtás esetén egyedek pusztulása is várható.

3.4. A terv vagy beruházás megvalósításához szükséges (területfoglalással járó) létesítmények ismertetése

A Natura 2000 területet érintő kiegészítő létesítmény nem lesz.

3.5. A terv vagy beruházás teljes hatásterületén a természeti állapot jellemzése

A jelen dokumentumhoz felhasznált azon természetvédelmi vonatkozású biotikai adatok, amelyek forrásaként a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság került megjelölésre az Igazgatóság biotikai adatbázisából származnak, azok további, harmadik személy általi felhasználása nem engedélyezett.

A tervezett bányatelek Mikepércs külterületének északkeleti szélén a Fekete-rét és a Tatár-sírdűlő között helyezkedik el.

A bányatelektől délre legelőként hasznosított gyepterület húzódik, amely a HUN20018 „Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részét képezi. A hatásterületbe eső részén zömében egykori homoki gyepek leromlásával létrejött és ma már jellegtelen gyomos száraz és félszáraz gyepekből (OC) áll. Ebben kis kiterjedésben,

közepesen leromlott homoki sztyeprét (H5b) foltok, valamint egy bucka közti laposban kiszáradóban lévő magassásos (B5) és aszélén mocsárrét (D34) ékelődik be. A gyepterületet nyugatról akác (S1), míg keletről nemesnyár ültevény (S2) határolja.

A közösségi jelentőségű terület egyik értékes és jelölő élőhelye a homoki sztyeprét (H5b, 6260), amelynek több kisebb és egy nagyobb foltja fordult elő a hatásterületen belül. A bányatelek délnyugati sarkához közeli, kis kiterjedésű homoki sztyeprét foltokban (H5b, TDO: 3) a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), a keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*) és a csillagpázsit (*Cynodon dactylon*) adta a gyepezést. A legeltetés miatt gyakori volt bennük a mezei iringó (*Eryngium campestre*). Nem voltak túl fajgazdagok és inkább csak a zavarást elviselő kísérő fajokkal találkoztunk: mezei sóska (*Rumex acetosa*), juhsóska (*Rumex acetosella*), szikár hatszegfű (*Silene otites*), közönséges nyúlparéj (*Chondrilla juncea*), ezüstös pimpó (*Potentilla argentea*), homoki aszúszegfű (*Petrorhagia prolifera*), homoki keserűfű (*Polygonum arenarium*).

A legjobb állapotú sztyeprét (H5b, TDO: 3) közvetlenül a bányatelek déli szélén fordult elő. A gyepező faja itt is a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*) volt, amelyhez az előzőekben felsorolt fűfajok mellett a fenyérfű (*Bothriochloa ischaemum*) is előfordult. Kísérő fajokban gazdagabbnak bizonyult, így a fajkészlete kiegészült az alábbi fajokkal: homoki pimpó (*Potentilla arenaria*), hosszú zsurló (*Equisetum ramosissimum*), keskenylevelű sás (*Carex stenophylla*), farkaskutyatej (*Euphorbia cyparissias*), közönséges kakukkfű (*Thymus glabrescens*), kacúros véreslapu (*Hypochoeris radicata*), mezei perje (*Luzula campestris*), szürke repcsény (*Erysimum diffusum*), magyar szegfű (*Dianthus pottederae*).

1. fotó: Homoki sztyeprét (H5b) a bányatelek déli szélén.

A területen található buckaközi laposban erősen vízhiányos és már közepesen degradált egykori magassásos (B5, TDO: 3) található, amely fokozatosan alakul át mocsárrétté (D34, TDO: 3). A magassásosban a legmélyebb részen a parti sás (*Carex riparia*), kifelé haladva pedig az éles sás (*Carex gracilis*), valamint elszórtan a posvány sás (*Carex acutiformis*) is előfordult. A szegélyeken gyakori a zavarástűrő borzas sás (*Carex hirta*). Kísérő fajként előfordult még a róka sás (*Carex vulpina*) is. A sások mellett megjelenik még a lapos déli részén a pántlikafű (*Phalaroides arundinacea*), valamint a második szintben a fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), a közönséges tarackbúza (*Elymus repens*).

A sások dominanciájának csökkenése a mocsárréti fajok mellett teret engedett a zavarástűrő és gyomfajok betelepülésének is, így nagy foltokat alkot a nagy csalán (*Urtica dioica*), valamint magaskórós fajként előfordult a közönséges bojtorján (*Arctium lappa*). A fásszárúak közül a kései meggy (*Prunus serotina*) terjedését figyelhetjük meg a vágásterület irányából. A kísérő fajokban szegény egy-két mocsári és mocsárréti faj mellett zavarástűrő növényeket találunk: vízi peszérce (*Lycopus europaeus*), csomós ebír (*Dactylis glomerata*), vadmurok (*Daucus carota*), fehér mécsvirág (*Silene alba*), közönséges lizinka (*Lysimachia vulgaris*), orvosi ziliz (*Althaea officinalis*), egynyári seprence (*Erigeron annuus*).

2. fotó: Magassásos (B5) jobb állapotú foltja.

3. fotó: Magassásos (B5) leromlott csalános része, betelepült fiatal kései meggy (*Prunus serotina*) fákkal.

A mocsárrétté alakult részen a terület déli felében már a pántlikafű (*Phalaroides arundinacea*) jellemző, amelyhez a fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), a közönséges tarackbúza (*Elymus repens*), a csomós ebír (*Dactylis glomerata*), a siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), a

borzas sás (*Carex hirta*), szórványosan a réti csenkesz (*Festuca pratensis*) társul. A kísérő fajok között ugyanazokat a fajokat találjuk, mint a sásosban.

A gyepek zoológiai szempontból sokkal fajgazdagabb az erdő-s-akácós élőhelyektől. A késő őszi felmérési időpont miatt itt csak a potenciálisan előforduló fajokat tudjuk megadni, kiegészítve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságtól kapott adatokkal. A száraz gyepekben a lepkék közül gyakori fajokként előfordulhat a kis busalepke (*Pyrgus malvae*), a cigány busalepke (*Erynnis tages*), az ezüstös plebejusboglárika (*Plebejus argus*), az ikarusz boglárika (*Polyommatus icarus*), a közönséges tűzlepke (*Lycaena phlaeas*), a bogáncslepke (*Vanessa cardui*), a kis szénalepke (*Coenonympha pamphilus*), a barna szénalepke (*Coenonympha glycerion*), a nagy gyöngyházlepke (*Argynnis paphia*), a közönséges gyöngyházlepke (*Issoria lathonia*), a kardoslepke (*Iphiclides podalirius*), a fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*), a répilepke (*Pieris rapae*) és a repcelepke (*Pieris napi*). A felméréskor a gyepeken a védett a sávós pohók (*Limonia dumi*) több frissen kelt egyedét figyeltük meg.

4. fotó: A sávós pohók (*Limonia dumi*) egyede homoki sztyepréten.

A magassásos élőhelyen megjelenhetnek a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar rutila*) vándorló egyedei.

A nyíltabb homoki gyepeken fokozottan védett sáskafaja a sisakos sáska (*Acrida ungarica*), amely a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatai szerint a hatásterület közvetlen közelében előfordul. A potenciálisan előfordulhat még a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), amelynek a közelből Bánk és Hajdúbagos mellett van előfordulási adata (BÉRCZES et al. 2007, KÖDÖBÖCZ 2007).

Tavaszi időszakban, amennyiben a magassásosban magasabb vízállás alakul ki, akkor a szaporodóhelye lehet a kétéltűek közül a vöröshasú unkáknak (*Bombina bombina*), az ásóbékának (*Pelobates fuscus*), vagy a zöld varangynak (*Bufo viridis*).

A magassásos és a mocsárrét potenciális fészkelőhelye lehet a fokozottan védett harisnak (*Crex crex*), amelynek a területről már van megfigyelési adata 2017-ből Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatai szerint.

A gyepterületen a hüllők közül előfordul a fürge gyík (*Lacerta agilis*), a homoki gyík (*Podarcis tauricus*) és a zöld gyík (*Lacerta viridis*).

A gyepterület több madárfajnak is nyújt fészkelő vagy táplálkozó területet. Fészkelő fajként előfordulhat a mezei pacsirta (*Alauda arvensis*). A gyepen keresztülhaladó dűlőút keréknymának oldalában néhány régebbi, elhagyott gyurgyalag (*Merops apiaster*) költőüreget találtunk. Az itteni fészkelést a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatai is megerősítik. Táplálkozó területet jelent a fehér gólyának (*Ciconia ciconia*), a gyurgyalagnak (*Merops apiaster*), a kerecsen sólyomnak (*Falco cherrug*), az egerészölyvnek (*Buteo buteo*), a kabasólyomnak (*Falco subbuteo*), a vörös vércsének (*Falco tinnunculus*), vagy a szalakótának (*Coracias garrulus*).

A fás szegélyek potenciális költőfajai a tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) és a citromsármány (*Emberiza citrinella*).

A gyepterület kaszált és legelt részein fordul elő a hatásterületen belül a fokozottan védett ürge (*Spermophilus citellus*), amelynek a nemzeti park szerint 200-300 egyedes populációja él a hatásterületen. A felméréskor már a faj aktív jelenlétét nem észleltük.

A legelő keleti szegélyében egy idős nemesnyárból álló erdősáv (S2, TDO: 2) húzódik. A lombkoronaszintet a nemesnyár (*Populus euramericana*) alkotja. Cserjeszintje inkább csak a bányatelekhez közeli északi szélén dúsabb, ahol a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a fekete bodza (*Sambucus nigra*), cseresznyeszilva (*Prunus cerasifera*), valamint az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) fordult elő. Aljnövényzete gyepes, amelyet a mellette húzódó legelőből megmaradt fajok alkotják. Gyepalkotó fajai a siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), a borzas sás (*Carex hirta*), a csomós ebír (*Dactylis glomerata*) és a közönséges tarackbúza (*Elymus repens*), amelyhez főleg általánosan elterjedt zavarástűrő fajok társultak: hasznos földitömjén (*Pimpinella saxifraga*), hagymaszagú zombor (*Alliaria petiolata*), bódító baraboly (*Chaerophyllum temulum*), vadkender (*Cannabis sativa* subsp. *spontanea*), közönséges aszat (*Cirsium vulgare*).

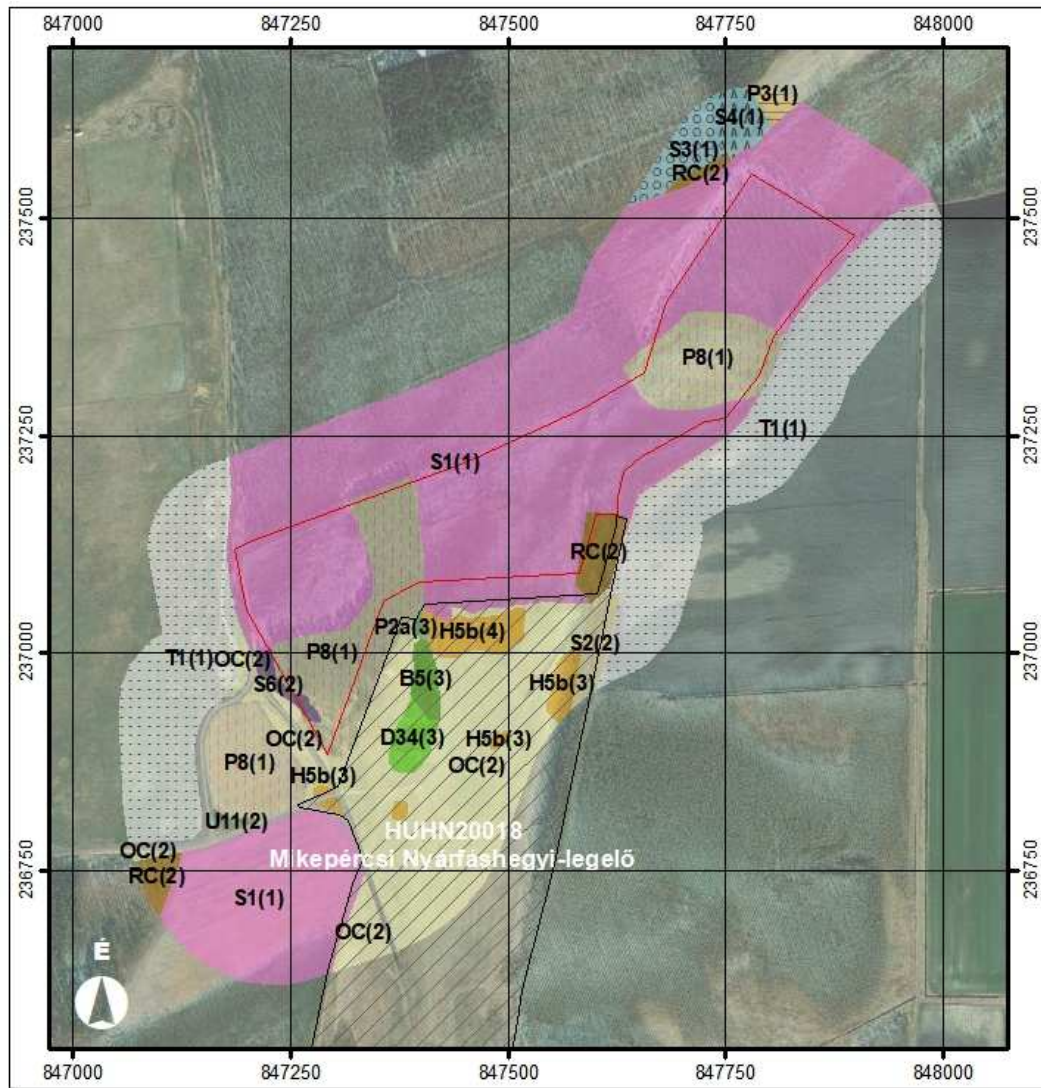
Az egykori erdős-sztyepp homoki tölgyesek utolsó túlélő fajaként előfordult még a széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*).

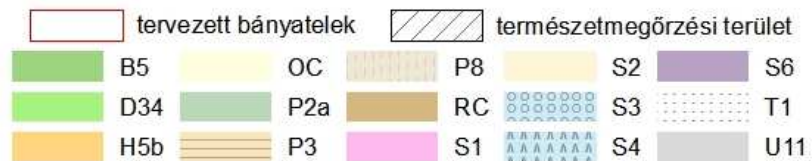
5. fotó: Idős nemesnyár ültetvény (S2) a legelő keleti szegélyében.

Az idős erdősáv állatvilága sem túl gazdag. A cserjeszintben költő énekesek (fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*), feketerigó (*Turdus merula*),

széncinege (*Parus major*) mellett potenciálisan előfordulhat a nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*), a balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*) vagy a sárgarigó (*Oriolus oriolus*).

M 1 : 10 000

2. térkép: A hatásterület élőhelytérképe (ÁNÉR) az egyes élőhelyfoltok természetességi értékszámával (TDO).

4. A terv vagy beruházás kedvezőtlen hatásai

4.1. A várható természeti állapotváltozás leírása a terv vagy beruházás megvalósulását követően vagy annak következtében

A hatásviselők a hatásterületen belül előforduló természetközeli élőhelyek, azok növény- és állatvilága, továbbá a vadászható vadfajok. A közvetlen hatásterületen belül azonban természetszerű élőhely nem fordult elő.

A bányászat során a nyersanyag kitermelése, valamint a közelítés, szállítás, a járulékos létesítmények elhelyezése okoz élőhely veszteséget. A területen jelenleg csak másodlagos élőhelyeket, azok közül is igen nagy kiterjedésben tájidegen fafajú akácokat (S1) találunk. Ezek esetében még a bányászat sem okoz irreverzibilis élőhelyvesztést, mivel a tevékenység befejezését követően az akác ültetvény visszatelepíthető. A bányászat során a környéken található egyéves szántókhoz és vágásterületekhez hasonló élőhely fog első körben kialakulni, ahol a talajvízhez közeli alapkőzet válik szabaddá.

A bányaművelés folytatásának hatása a vele szomszédos Natura 2000 területre és ökológiai magterületre az, hogy a bányaterületen megtelepedett és ott felszaporodott gyomok és özönnövények a mellette lévő természetszerű élőhelyekre is be tudnak hatolni, és azok fajkészletét veszélyeztetik.

A közvetett hatások közé tartozik még a talajvízre gyakorolt hatás, valamint az üzemelés során fellépő emberi jelenlétből, valamint a kitermelésből és szállításból származó zaj- és légszennyezés.

A felszíni és felszín alatti vizek igénybevétele nem valósul meg. A térség talajvízháztartásában elsősorban a homokos rétegösszlet játszik szerepet. A talajvíz Mikepércs környékén 0,9-1,8 m mélységben helyezkedik el, ami a hatásterületen ez 105-106 méteres tengerszint feletti magasságot jelent, amit a területen megtalálható talajvíz által befolyásolt magasságos is mutat. A talajvíz szintjét befolyásoló fő tényezők a csapadék és a párolgás, a mezőgazdasági célú vízkivételek. A felszíni vizeket számos belvízelvezető csatorna gyűjti össze és juttatja a Kati-érbe. A belvizek levezetése miatt a területen lévő vizes élőhelyeken a vízhiány tünetei mutatkoznak.

A talajvízre gyakorolt hatások közül nem elhanyagolható a telepített erdőké, amelynek kiterjedése nem elhanyagolható a térségben. Az erdők evapotranszpirációja nagyobb, mint a környező füves vegetációé a megnövekedett levélfelület, a lombzat érdessége, valamint a lágyszárú vegetációéhoz viszonyított nagyobb gyökerezési mélység miatt. A sekély talajvízszinttel rendelkező területeken a fák gyakran felhasználják a talajvizet vízszükségletük fedezésére. Az Alföld szubhumid klímáján, ahol a csapadékmennyiség rendszerint nem elégséges a fás szárú vegetáció fenntartására, a fák kizárólag akkor képesek túlélni hosszabb aszályos időszakokat, ha elérik és fogyasztják a talajvizet. A fák mély gyökerezése és a korábbi vegetációnál jelentősen nagyobb vízfelvétele elősegíti a sótartalom-növekedést az altalajban, illetve a talajvízszint-csökkenést. Az erdőtelepítések az Alföldön főleg a sekély talajvízű területek gyepeit és szántóit váltották fel. Az alkalmazott fajok közül a nyár > tölgy > akác sorrend alakítható ki a talajra és talajvízre gyakorolt hatásokat tekintve. Az eltérés a három faj eltérő növekedési erélyével és párologtatásával mutat összefüggést. (BALOG et al. 2014). A telepített erdők alatti talajvízszintcsökkenést már az 1939-es években kimutatták (IJÁSZ 1939).

A kitermelt nyersanyag elszállítása először földúton történik a Vekeri-tó irányába, majd 4808 j. közúton történik Debrecen irányában. A szállítás 40 tonnás, III. kategóriába tartozó tehergépjárművekkel történik és a nappali időszakot veszi igénybe (max. 10 óra), ami napi 30-50 gépjárművet jelent. A tehergépjárművek elsősorban lég- és zajszennyezésen keresztül fejtik ki hatásukat a környezetre.

A légszennyező anyagok közül a járművek kipufogógáza és a porképződés hatóképes tényező. A kipufogógázokban a szénmonoxid (CO), nitrogén-dioxid (NO₂, NO_x), kén-dioxid (SO₂), szénhidrogének és szilárd anyagok (korom) kell figyelembe venni.

A légszennyező anyagok koncentrációjának immisziós maximuma az út tengelyétől számított 10 és 50 méter közötti távolságban alakul ki, amely gyorsan csökken a hígulás következtében relatíve kis távon belül, mivel az alföldi környezetben a légmozgás nincs gátolva.

A légszennyező anyagok az állatokra a légzőszervrendszeren keresztül hatnak. Tartós és nagy koncentráció esetén a fenti szennyezőanyagok a tüdőszövet károsodását okozzák, lecsökkentve ezzel az adott egyed élettartamát. A nitrogén- és kén-dioxidok a levegő páratartalmával savakat képeznek. A savak kiülepedve a környezet savasodását idézik elő. A savak a növényzetre kiülepedve és a sztomákon bejutva a növényi szövetek károsodását okozzák. Az asszimiláló szövetben a klorofillt roncsolják, ezért a fotoszintetikus aktivitás csökken.

Az 4808 j. közút környezetében a koncentrációk növekedése a jelenlegi forgalom terhelése mellett egyik szennyezőanyag esetében sem haladja meg a 10 %-ot, ami olyan kis növekedés, hogy a gyorsan híguló és az időjárástól, az út menti növényzet borításától, geomorfológiától függő koncentrációváltozás miatt tényleges egészségkárosító hatást a jelölő fajoknál kimutatni nem lehet.

A nagy mozgásigényű madárfajok a szennyezéssel érintett sávon belül csak kis valószínűséggel és rövid ideig fordulnak elő, mivel az folyó forgalomhoz kényszerűségből alkalmazkodtak. Kivételt képez, ha egy faj az út menti cserjésben fészkel és ténylegesen ki van téve a közlekedés okozta légszennyezés út melletti nagyobb koncentrációinak. Azonban légszennyezés sem egyenletes, hanem a szennyezőforrások mozgásával és a széliránnyal együtt térben és időben változik, ezért az út közvetlen közelében, a hatásterületen belül fészkelő fajok kivételével szinte csak a háttérszennyezést lehet figyelembe venni.

A zajszennyezés tekintetében lényeges megemlíteni, hogy megfigyelések alapján a rendszeres gépjárműforgalommal szemben a madárfajok jóval toleránsabbak, mint a zavartalan erdőtümbben hirtelen fellépő, rendszertelen zavarással szemben. Bizonyos fajok kimondottan kihasználják a közutak adta „lehetőségeket” és a forgalom okozta negatív hatásokból képesek hasznot is húzni. Jó példa erre az elgázolt vagy felzavart zsákmányállatok összeszedése, könnyebb zsákmányul ejtése. Nem egy esetben vált ismertté emberi zavarásra érzékeny ragadozómadárnak forgalmas út menti fészkelése is. Mindezek miatt a zajhatás és a forgalom kismértékű növekedése valószínűleg nem fogja befolyásolni a terület jelenlegi fészkelő és táplálkozó madárfajainak a viselkedését.

A bányászati tevékenység a közeli közösségi jelentőségű természetvédelmi területre elsősorban az emberi jelenléttel lesz hatással. Erre a zavarásra érzékenyebb fajok reagálhatnak, mint például a területre táplálkozni járó madarak közül a kerecsensólyom. A hatás csökkentése érdekében lett visszahagyva a gyepterület felé takarást jelentő 25 méteres erdősáv, amely a zajt is csökkenti és az emberi jelenlétet, mozgást takarja.

4.2. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló fajokra gyakorolt, várhatóan kedvezőtlen hatások leírása, bemutató térképmelléklettel

Jelölő élőhelyet és jelölő fajok élőhelyét a tervezett bányászati tevékenység nem érinti.

4.3. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetében várható kedvezőtlen hatások becsült mértéke.

4.3.1. A tevékenységgel érintett, a kijelölés alapjául szolgáló fajok egyedeinek száma (tömegességük esetén nagyságrendi becslés), állománysűrűsége, az érintett élőhelyük nagysága

Jelölő fajt, annak élőhelyét a beruházás közvetlenül nem érint.

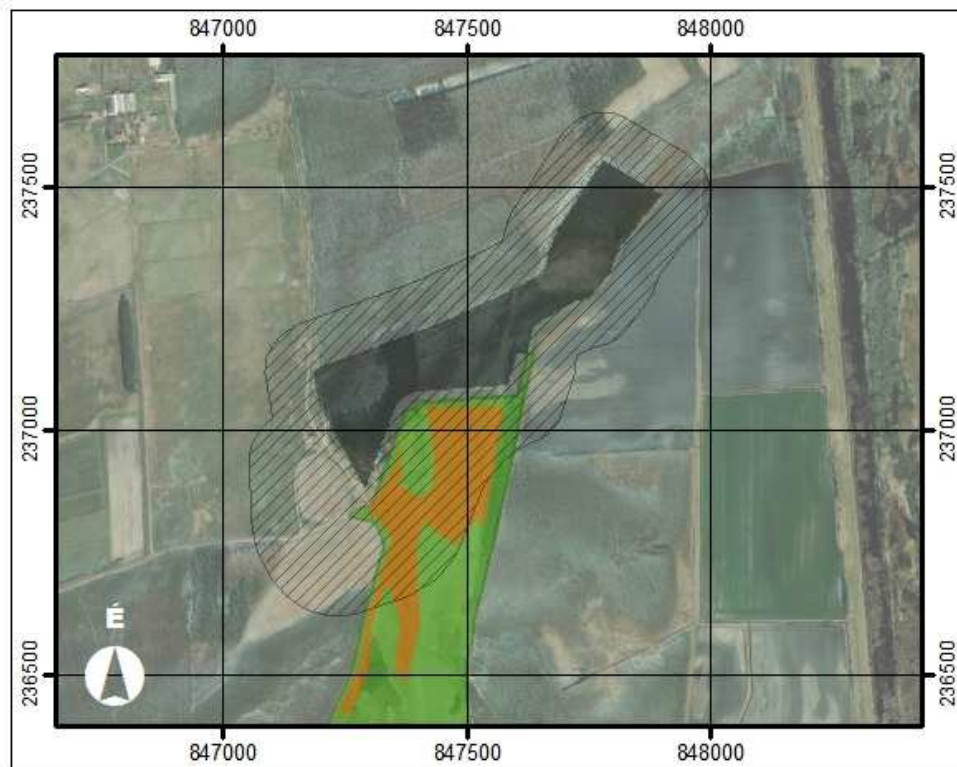
A közvetett hatásterületen belül a bányatelek közvetlen szomszédságában az ürge (*Spermophilus citellus*) élőhelye található. Az állomány nagysága a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján 200-300 egyed. Az élőhely kiterjedése: 6,4 ha.

4.3.3. A tevékenységgel érintett populáció szerepe, sérülékenysége a faj védelme szempontjából, különös tekintettel a lokális elterjedésű fajokra és alfajokra, a tevékenységgel érintett állomány kapcsolatára, összekötő szerepére más állományokkal

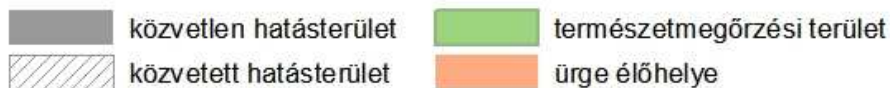
Jelölő fajt, annak élőhelyét a beruházás közvetlenül nem érint.

A közvetett hatásterületen belül az ürge (*Spermophilus citellus*) élőhelyét képezi a bányatelek széléig húzódó és a közösségi jelentőségű természetmegőrzési terület részét képező legelő. Az ürge az állandó jellegű emberi zavarást elviseli, bizonyos esetekben azt jól ki is használja. Például jelentős kolóniái tudnak kialakulni jelentős emberi zavarásnak kitett, forgalmas élőhelyeken (repülőtér, autópálya szegélye), ahol a gyepterület rendszeresen kaszálva van. A kolóniák szaporulatának fennmaradását segíti a predátoraik távolmaradása, kisebb aktivitása.

A 200-300 egyedes populáció a hazai 97.000-150.000 egyedre becsült állománynak a 0,3-0,2 %-a.

M 1 : 20 000

3. térkép: Az ürge (*Spermophilus citellus*) élőhelye a hatásterületen belül a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján.

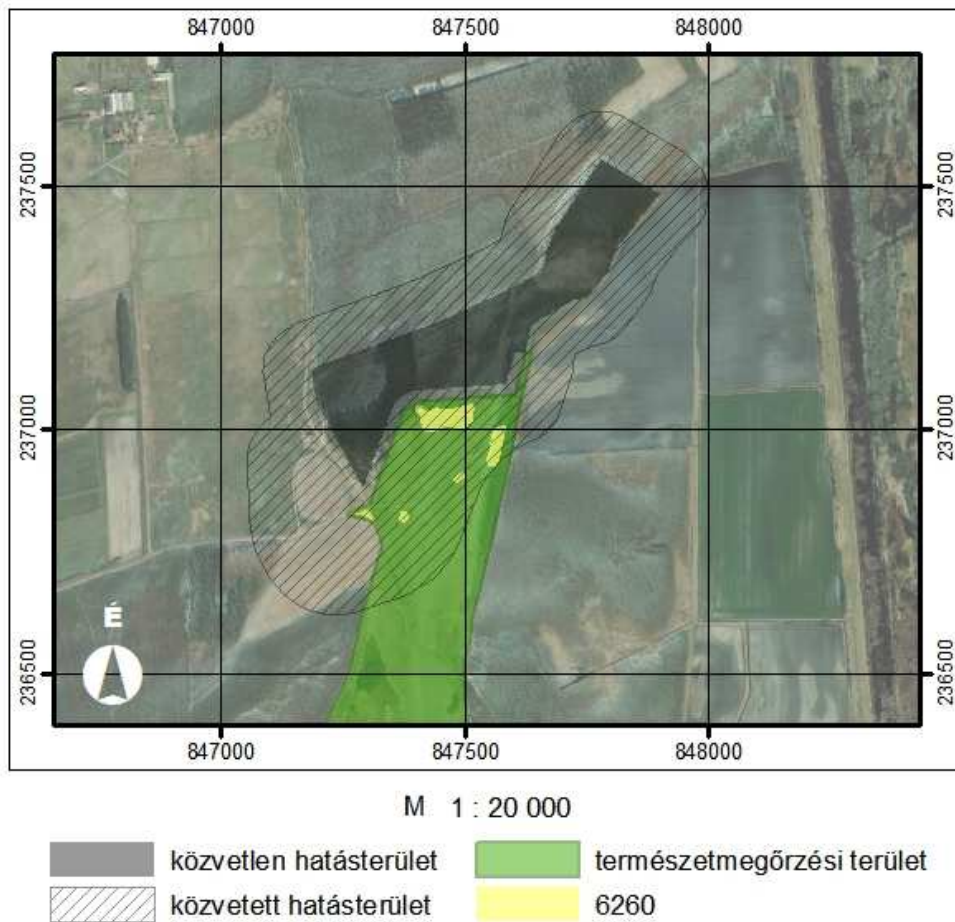
4.3.4. A tevékenységgel érintett terület aránya az érintett Natura 2000 terület azonos élőhelytípusának összes előfordulásához képest, valamint az tevékenységgel érintett élőhely más Natura 2000 területekkel alkotott ökológiai hálózatának koherenciájában betöltött szerepének értékelése

Jelölő élőhelyet a beruházás nem érint.

A közvetett hatásterületen belül lévő természetmegőrzési területen a tervezett bányatelekhez közel egy jelölő élőhely fordul elő, a 6260 * Pannon homoki gyepek. Itt jelenleg is megfigyelhető a tájidegen fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) gyökérsarjainak az erdőtömb szegélyében való terjedése. Az inváziós fajok terjedését, területen szerzett tapasztalatok alapján, a helytelen legelőgazdálkodás és az erdőművelés fokozza, de nyilvánvalóan a bányaterületen megtelepedő inváziós fajok is propagulum forrásként tudnak szolgálni. A gyepterület megfelelő természetkímélő hasznosítása mellett az inváziós fajok állományai kordában tarthatóak, terjedésük megakadályozható. A gyepek fajkészletére és természetességére a legelőhasználat az elsődleges hatás. Ennek következtében uniformizálódtak és szegényedtek el, valamint terjedt el bennük a kanadai betyárkóró (*Coryza canadensis*).

Az élőhely a Dél-Nyírség jellemző gyeptípusa, amelynek vannak nagy kiterjedésű, fajgazdag állományai is a régióban. Jellemzően ezek is közösségi jelentőségű területeken, a Nemzeti

Ökológiai Hálózat magterületein helyezkednek el, védettségük biztosított.

4. térkép: A jelölő élőhelyek elhelyezkedése és kiterjedése a hatásterületbe eső közösségi jelentőségű természetmegőrzési területen.

4.3.5. A faj tevékenységgel érintett faj állományának ritkasága, relatív nagysága a faj hazai, illetve európai közösségi állományához képest, valamint faj veszélyeztetettségi foka (IUCN Vörös Könyv veszélyeztetettségi kategóriái szerinti besorolás, közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőség, országosan védett vagy fokozottan védett besorolás stb.)

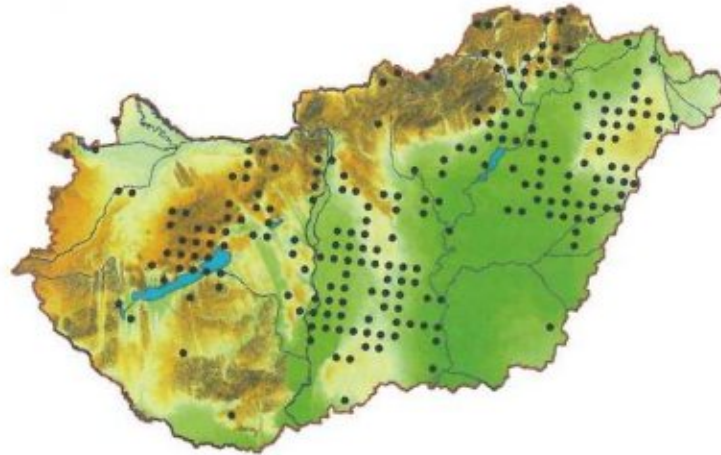
A közvetett hatásterületen belül előforduló ürge (*Spermophilus citellus*) fokozottan védett (250.000 Ft) az IUCN besorolása nem veszélyeztetett (LC).

Hazai elterjedésére az egymástól nagyon erősen elszigetelt állományok, a mozaikosság jellemző. Elsősorban sík vidékeken, de hegylábak lankás lejtőin is megfigyelhetők kisebb-nagyobb, esetenként akár több tízezres egyedszámú populációik is. Egyedsűrűségük az egyes lelőhelyeken 1-150 egyed/hektár között mozoghat, de különösen kedvező időszakokban 200 egyed/ha feletti sűrűséggel is találkozhatunk.

2001-ben zárult országos felmérése során 156 előfordulási helye vált ismertté. Az eddig fel nem derített lelőhelyek és az azóta megvalósított sikeres áttelepítések eredményeként napjainkban 150-200 közé tehetjük az ürge előfordulási helyeinek számát. Az ezres egyedszámot meghaladó populációk száma óvatos becslések alapján szinte biztosan 50 alatt van (HARASZTY 2014).

A 2007-2012-es ciklusra az irányelv 17. cikke szerinti jelentés szerint a faj hazai állományának nagysága 97-150.000 egyed.

http://www.termeszetvedelem.hu/user/browser/File/Natura2000/HD_17_adatlap_es_terkep_fajok_2013/Spermophilus_citellus.pdf

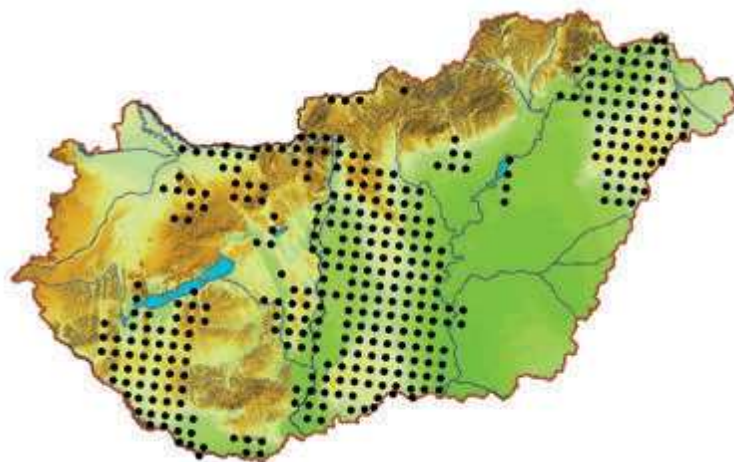

3. térkép: A 6260 * Pannon homoki gyepek elterjedése hazánkban (HARASZTY 2014).

4.3.6. Az élőhelytípus ritkasága helyi, regionális, európai közösségi vagy világviszonylatban, figyelembe véve veszélyeztetettségi fokát (a hazai Vörös Könyv szerinti besorolás, jelentőség vagy kiemelt jelentőség az Európai Közösség szempontjából)

A 6260 * Pannon homoki gyepek Európában kizárólag a pannon biogeográfiai régióban fordulnak elő. A Kisalföldön a Dunát kísérő homokbuckavonulat átnyúlik Ausztriába és Szlovákiába. A pannon homoki gyepek legnagyobb kiterjedésű állományai a Duna–Tisza közti homokhátságon vannak. Egyes homoknyelvek átnyúlnak a Dunán (Tengelici-homokvidék) és a Tiszán is. Déli irányban a homokvidék áthúzódik Szerbia területére, ahol mindezeket túl szigetként van jelen a kontinentális jegyeket is magán viselő homoki erdőssztyepp (Deliblát). A pannon homoki gyepek potenciális kiterjedésüknek (kb. 700 000 ha) csupán töredékét borítják (48 000 ha), ugyanakkor a nyílt homok puszta gyepek nem vagy kevéssé zavart társulásai a pannon régió legnagyobb területet borító bennszülött társulásai.

Hazánk összes gyepterületének 6%-a tartozik ide (HARASZTY 2014).

5. térkép: A 6260 * Pannon homoki gyepek elterjedése hazánkban (HARASZTY 2014).

4.3.7. A faj terjedési-terjeszkedési lehetősége, az élőhely/termőhely ökológiai stabilitása

Az ürge állománynagyságát több tényező befolyásolja, így többek között az élőhely nagysága, állapota, a populáció nagysága, elszigeteltsége, betegségek, talajvízszint, szélsőséges időjárási viszonyok. A jelen esetben az élőhely nagysága meghatározza az itt élő populáció nagyságát is. Az ürge a rövidfűű gyepeket preferálja, így a legeltetés, kaszálás elmaradása miatt megváltozó gyepfizionómia az egyik fontos szempont a fennmaradása szempontjából. Optimális gyepmagasság a faj számára a 10-15 cm.

A jelen esetben az élőhely kiterjedése korlátozott, így nagyobb populáció csak az optimális állapotok fenntartásával biztosítható. Az élőhely ökológiai stabilitása sajnos nem a legjobb helyzetű. A homoki gyepek sérülékenysége és a kanadai betyárkóró (*Conyza canadensis*) erős fertőzöttsége miatt a rövidfűű gyepek helyett magaskórós állományokat találtunk, amelyek az ürge számára nem kedvezőek.

4.3.8. Az élőhelytípus ellenálló-képessége, megújuló képessége

A kis fűhozamú homoki gyepek kezelésre érzékeny életközösségek. A talaj sérülékenysége miatt a mechanikai behatásokkal szemben kevésbé ellenállóak. A nyílt homoki gyepek a szabad térszínnek miatt kis bolygatásra is befogadóvá válnak gyomokkal és inváziós fajokkal szemben. A zárt gyepek ellenálló képessége nagyobb ugyan, azonban zavarás hatására a fajkészlet és a dominancia viszonyai megváltozásával reagál. A területen ezért alakultak ki gyakorlatilag homogén csillagpázsit (*Cynodon dactylon*) állományok, vagy kanadai betyárkóró (*Conyza canadensis*) magaskórósok. A regeneráció ezekben az esetekben már nem vagy csak nagyon lassan megy végbe.

A nyílt homoki gyepek optimális esetben nem igényelnek fenntartó kezelést. A zárt gyepek fenntartása extenzív legeltetéssel biztosítható, ahol a legelő állat kis vagy közepes testű.

4.4. A jelölő élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatosan várható hatások becsült mértéke

A tervezett tevékenység sem jelölő élőhelyet, sem jelölő fajt közvetlenül nem érint. A közvetett hatásterületen belül egy jelölő élőhely (6260 * Pannon homoki gyepek) és egy jelölő faj (ürge (*Spermophilus citellus*)) fordul elő. A jelölő élőhely természetességi állapotát és fajösszetételét, az ürge állománynagyságát elsősorban a mezőgazdasági hasznosítás, a legelőhasználat határozza meg.

1. táblázat: Jelölő fajok.

Kód	Fajnév	A faj státusza a vizsgált területen	A várható hatás mértéke
1188	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	A közvetett hatásterület szélén található élőhelye.	Negatív hatás nem várható
4081	kisfésztkű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	Nem fordul elő	Negatív hatás nem várható
1060	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	Alkalmi előfordulása várható a közvetett hatásterület leromlott	Negatív hatás nem várható

Kód	Fajnév	A faj státusza a vizsgált területen	A várható hatás mértéke
		állapotú magassásosában és mocsárrétjén.	
1335	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	A közvetett hatásterületen található élőhelyén 200-300 egyedes állománya él.	Negatív hatás nem várható

4.3.2. A tevékenységgel érintett, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek nagysága, természetességükben bekövetkezett változások, különös tekintettel a társuláskötő fajok összetételére

2. táblázat: Jelölő élőhelyek.

Kód	Élőhely neve	Az élőhely státusza a vizsgált területen	A várható hatás mértéke
1530	* Pannon szikes sztyeppék és mocsarak	Nem fordul elő	Negatív hatás nem várható
6260	* Pannon homoki gyepek	A közvetett hatásterületen belül 1,1 ha kiterjedésben található meg. A termőhelyileg potenciálisan, regenerációra alkalmas, de már jelentősen leromlott (OC) gyepek kiterjedése 6,2 ha.	Negatív hatás nem várható
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	A területen a kritériumnak megfelelő állapotú élőhely nem fordul elő. Jelentősen átalakult üde és réti jellegű növényzet előfordul ugyan, viszont az nem tekinthető a jelenlegi állapotában jelölő élőhelynek.	Negatív hatás nem várható

Jelmagyarázat:

	Negatív hatás nem várható
	Átmeneti negatív hatás, időszakos zavarás, kis mértékű, a populáció egészét nem érintő negatív hatás várható
	Tartós negatív hatás várható
	Megszüntető, jelentős mértékű negatív hatás várható

5. Alternatív megoldások

6. A megvalósítás indokai

6.1. A terv vagy beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése

6.2. A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá (a kívánt rész megjelölendő)

- társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)
- emberi egészség vagy élet védelme
- a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása
- a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése
- a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)
- egyik kategóriába sem sorolható beruházás. Jelölő élőhelyet, vagy fajt nem veszélyeztet.

7. A kedvezőtlen hatások mérséklése

Általános intézkedések:

- A bányaterületen megtelepedett gyurgyalag (*Merops apiaster*) vagy parti fecske (*Riparia riparia*) költőüregek csak a fészkelési időn kívül bolygathatók.
- fás szárú növényzet irtása, kitermelése kizárólag a vegetációs időszakon kívül történhet (október 1. - március 1. közötti időszakban).

8. Kiegészítő intézkedésekre vonatkozó javaslatok

Kiegészítő intézkedésekre nincs szükség.

9. Összegzés

A tervezett bányatelek fektetése és a bányászati tevékenység a HUN20018 „Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület mellett, annak északi szegélye mellett valósulna meg. A közösségi jelentőségű terület közvetlen igénybevétele nem valósul meg.

Mivel a Natura 2000 terület kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, ezért szükségessé teszi a Natura 2000-es jelölő fajokat és élőhelyeket érő hatások előzetes bemutatását az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet 10.§ (1) bekezdésében előírt és a 266/2008. (XI.6.) Kormányrendelettel módosított hatásbecslési dokumentáció alapján.

A jelölő élőhelyekre és fajokra elvégzett hatásbecslés a következő eredményeket adta:

A közvetett hatásterületen található közösségi jelentőségű területen a 6260 * Pannon homoki gyepek jelölő élőhely, valamint az ürge (*Spermophilus citellus*) jelölő faj előfordulása bizonyított. A tevékenység következtében kimutatható negatív hatás nem várható.

10. Mellékletek

Főbb felhasznált jogszabályok

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről.
- 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről.
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
- 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről - Magyar Közlöny 2001/53: 3446-3484.
- 100/2012. (IX. 28.) VM rendelete a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet és a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet módosításáról - Magyar Közlöny 2012/128: 20903.
- Európai Tanács 79/409/EGK irányelve (1979. április 2.) a vadon élő madarak védelméről.
- Európai Tanács 92/43/EEC irányelve (1992. május 21.) a vadon élő növény- és állatfajok, valamint élőhelyek védelméről.
- Az Európai Parlament és a Tanács 1143/2014/EU Rendelete (2014. október 22.) az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről.
- T/12590. számú törvényjavaslat egyes törvényeknek az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzésével és kezelésével összefüggésben történő módosításáról

Főbb felhasznált tanulmányok

Felhasznált irodalom:

- Assessment of Plans and Projects Significantly Affecting Natura 2000 Sites, methodological Guidance on the provisions of Article 6(3) and 6(4) of the 'Habitats' Directive 92/43/EEC, DG Environment, EC, 2002.
- Balog K., Gribovszki Z., Szabó A., Jobbágy E., Nosetto M., Kuti L., Pásztor L. & Tóth T. (2014): Alföldi telepített erdők hatása a felszín alatti sófelhalmozódásra sekély talajvízű területeken. – *Agrokémia és Talajtan* 63(2): 249-268.
- Bérczes S., Szél Gy., Ködöböcz V. 2007: A magyar futrinka (*Carabus hungaricus* Fabricius, 1792) elterjedése, természetvédelmi helyzete. – *Természetvédelmi Közlemények* 13: 411-420.

- Berni Egyezmény (1994): Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. Appendices to the Convention. – Council of Europe, Strasbourg, T-PVS (94) 2, 21 pp.
- Council Directive (1992): Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. – Official Journal L 206, 22 July 1992, pp. 7–50.
- Dr. Horváth Róbert szerk. (2014): A Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő (HUHN20018) különleges természetmegőrzési terület fenntartási terve. - Kísar. http://www.hnp.hu/uploads/files/termeszetevedelem/natura2000/HUHN20018_ny%C3%A1rf%C3%A1shegyi_legel%C5%91.pdf
- Haraszthy, L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár
- Haraszty L. szerk. (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. - Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár, 955 pp.
- Ijjász E. (1939). A fatenyészet és az altalajvíz, különös tekintettel a nagyalföldi viszonyokra. – Erdészeti Kísérletek. 42: 1–107.
- IUCN (1996): 1996 IUCN Red List of Threatened Animals. – IUCN, Gland, Switzerland, 368 pp.
- Király G. (szerk.) (2009): Új magyar fűvészkönyv – Magyarország hajtásos növényei. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvafő, 615 pp.
- Ködöböcz V. 2007: Az Északkeleti-Alföld futóbogár faunája (*Coleoptera: Carabidae*) és állatföldrajzi kapcsolatai. – Doktori (PhD) értekezés, Debrecen: 289 pp.

- *Felhasznált internetes oldalak:*
- <http://web.okir.hu>
- <http://www.novenyeterkep.hu>
- <http://floraatlasz.uni-sopron.hu>
- <http://www.termeszetevedelem.hu>
- <http://natura2000.eea.europa.eu>
- <http://www.hnp.hu>
- Google Earth, Bing térképek

A hatásbecslés készítőinek szakértői jogosultsága, elérhetősége:

	ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI FŐFELÜGYELŐSÉG		
mb. Főigazgató			
<i>Iktatószám:</i>	14/2610-7/2013.	<i>Tárgy:</i>	Szakértői tevékenység engedélyezése
<i>Ügyintéző:</i>	dr. Gerecz Nóra	<i>Nyilvántartási szám:</i>	SZ-042/2013.
<i>Szakmai ügyintéző:</i>	Tulipán Tibor		

HATÁROZAT

Hlonczai Zoltán (lakik: 3300 Eger, Legányi Ferenc u. 8.) kérelmezőt, aki
született: Debrecen, 1967.09.26.;

anyja neve: Fülöp Zita;

diplomáinak (okleveleinek) kiállítója, száma, kelte:

1. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola;
251/1992., 1992. június 20.
2. Kecskeméti Főiskola;
Kertészeti Főiskolai Kar;
KZ-12/2009.; 2009. június 29.
3. Pannon Agrártudományi Egyetem;
19/1996.; 1996. június 10.

szakképzettsége:

okleveles biológia-földrajz szakos általános iskolai tanár
kertépítő és zöldfelület-fenntartó szakmérnök
természetvédelmi szakmérnök

SZTV Élővilágvédelem

szakterületen a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés a) pont ab) alpontja, a 8. §, valamint a 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Jelen egyszerűsített határozat a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 72. §-ának (4) bekezdése szerint nem tartalmazza az indokolást és a jogorvoslatról szóló tájékoztatást.

Budapest, 2014. „ 01.29. ”

dr. Szentmiklóssy Zoltán
mb. főigazgató megbízásából

Vad Helga
mb. főosztályvezető

1016 Budapest, Mészáros u. 58/a. Telefón: 224-9100 Fax: 224-9162	Levélcím: 1539 Bp. Pf. 675	www.orszagoszoldhatosag.gov.hu orszagoszoldhatosag.gov.hu
---	----------------------------	--